

УДК 7.012:7.03

Сай О.В.

Абрамюк І.Г., канд. арх.

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

**ВПЛИВ ДИЗАЙНУ НА ОБРАЗНЕ РІШЕННЯ АРХІТЕКТУРИ
БУДІВЕЛЬ І СПОРУД
(на прикладі творчості Захи Хадід)**

Анотація. В даній статті розглянуто та проаналізовано вплив дизайну на архітектуру, важливість його застосування під час проектування споруд на сучасному етапі життя, адже саме завдяки дизайну архітектура є привабливою, індивідуальною та особливою. Також у статті було виокремлено основні напрямки впливу дизайну на архітектуру, серед них: естетичний, представницький, психологічний, індивідуальний. На прикладі творчого доробку архітектора Захи Хадід висвітлено вплив дизайну на формування архітектури та середовища.

Ключові слова: синтез, архітектура, дизайн, дизайнер, деконструктивізм.

Постановка проблеми. Цілісність, гармонійність та функціональність кожної будівлі потребує великих знань в рамках як архітектури, так і дизайну, це впливає на створення надійної та гармонійної архітектури кожного міста.

Питання, що піднімаються в даній роботі загострюють загальну проблему синтезу архітектури і дизайну. В сучасних умовах важливим є визначення основних напрямів впливу дизайну на архітектуру, виявлення синтезу дизайну і архітектури у розробках та задумах архітекторів у всьому світі, висвітлення ідейного змісту архітектурних творів, а також з'ясування взаємозв'язку між образним рішенням будівель і споруд та емоційним станом відвідувачів. Архітектори сьогодення в своїй творчій практиці вдало застосовують ключові засади дизайну, що дає можливість наповнити споруди ідейним змістом, надати їм особливого значення в архітектурному середовищі. Одним із таких архітекторів є Заха Хадід, вона замінила стандартні будівлі на витвори мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань про синтез архітектури і дизайну займалися багато дослідників, серед них: К. Танге [8], Ле Корбюзьє [9], А.А. Яловенко [3]. Танге піднімав питання про цілісність

матеріального і духовного у архітектурі. Ле Корбюзьє зазначав, що істинну архітектуру створюють духовні цінності, породжені особливим станом свідомості та технічні засоби.

Проте розглянуті проблеми є недостатньо розкритими, адже сучасне будівництво вимагає нових підходів до проектування, зовнішнього оформлення споруд. Тому питання про синтез архітектури і дизайну є досить актуальним у наш час.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є дослідження основних напрямків впливу дизайну на формування архітектурного простору як одного із засобів проектування у творчості британської архітектори Захи Хадід.

Основна частина. Активне зростання сучасного міського середовища, масштабність забудови, технологічний прогрес та розвиток нових архітектурних течій зумовлюють появу знакових будівель та споруд, що стають акцентами в містобудівній композиції. За допомогою синтезу архітектури і дизайну, що гармонійно та цілісно поєднуються між собою при розробці нового проекту, з'являються споруди, об'ємно-просторові рішення яких відтворюють певний образ та ідею. Поєднання дизайну і архітектури є вагомим чинником при формуванні сучасних житлових, адміністративних та громадських будівель, мультифункціональних центрів і сакральних споруд.

Оскільки дизайн є одним із чинників формування іміджу будівель і споруд, він має вагомий вплив на формування архітектурного рішення середовища. Розробляючи форми та образи, сучасні архітектори вкладають якісно новий зміст в архітектуру будівель і споруд. Для їхніх розробок характерний символізм, застосування біонічних, технічних мотивів, наднових матеріалів та технологій, підпорядкування правилам ергономіки, пластичність зовнішніх конструкцій.

Очевидно, що новий підхід до формування архітектурного середовища, свідчить про вагомість впливу дизайну на образне рішення архітектури. За допомогою дизайну, декоративні й знакові елементи гармонійно поєднуються із конструктивними та архітектурно-планувальними рішеннями споруд. Звідси

впливає, що основними напрямками впливу дизайну на архітектуру є:

- естетичний – смаки, вподобання, мода, створення образу;
- представницький – зовнішній вигляд споруд має вагомим значення на внутрішню політику організацій, адже клієнти в першу чергу звертають увагу на їх фасад;
- психологічний – оздоблення, колір, декор здійснюють досить сильний вплив на емоційно-психологічний стан людини;
- індивідуальний – нетипове рішення надає спорудам неповторності.

Одним із яскравих представників нового покоління архітекторів є британський архітектор Заха Хадід, творчий доробок якої нараховує велику кількість запроєктованих архітектурних об'єктів. Творчість Захи Хадід відрізняються оригінальністю, нестандартністю та сучасністю, про що свідчать її розробки зокрема, приватна резиденція Capital Hill Residence, вежа Drogobanti, хмарочос в Дубаї Signature Towers, культурний центр імені Гейдара Алієва, бібліотека Венського економічного університету, комплекс Galaxy Soho [2]. Вона є яскравим представником нової генерації архітекторів, що змінюють погляди на ідею споруди, й сенс архітектури в цілому. Творчий напрямок Захи Хадід визначила ще в 11 років, коли точно знала, що стане архітектором. Народилася Заха у Багдаді, навчалася у архітектурній школі Архітектурної Асоціації у Лондоні, де потім створила своє власне бюро Zaha Hadid Architects. Сильний вплив на творче мислення архітектора мав російський архітектурний авангард 1920-х років і творчість Казимира Малевича, попри це її особиста мистецька палітра залишається яскравою та оригінальною [4].

У своїх роботах, Заха Хадід здебільшого орієнтована на пізній авангард, деконструктивізм, а особливо – на «антигравітаційну архітектуру».

Для деконструктивистських проектів характерна візуальна ускладненість, несподівані зламані форми, підкреслено агресивне вторгнення в міське середовище.

Унікальна гостра образність і авторська індивідуальність деконструктивізму дозволяє припустити, що цей стиль – один з шляхів

архітектури майбутнього. Деконструктивізм спрямовує час споруди вперед, виявляючи сьогодні її потенційні майбутні стани [7].

Відповідно, визначено наступні архітектурні риси деконструктивізму:

1) композиційні – відхід від класичних правил композиції (дійсних від часів Давньої Греції до постмодернізму) із застосуванням нового типу композиції, заснованої на контрастності та хаотичності, асиметрії, надмірності, динаміці й тектоніці, активності й непрогнозованості;

2) планувальні – відхід від класичних планувальних концепцій (ландшафтних, урбаністичних), ускладненість;

3) просторові – некласичне розуміння простору (згідно неевклідової геометрії), відкритий, хаотичний, контрастний, активний, динамічний, вільно перетікаючий простір, нечітке розмежування зовнішнього й внутрішнього просторів;

4) матеріально-конструктивні засоби – переважають бетон і залізобетон, скло, метал, а також камінь, дерево, трава, вода; конструкції: металевий каркас, залізобетонні об'єми, підвісні елементи, самонесучі навісні стіни; технології: збірні каркаси, бетонні оболонки, склеювання елементів різних матеріалів;

5) функціональне рішення – нетипове поєднання функцій, внесення нових функцій інформативно-емотивного навантаження;

6) колір і фактура – кольорова гама каменю, бетону, сталі, безбарвність скла; незакамуфльовані фактури;

7) морфологія: абстрактність, метафоричність, символічність, емоційна експресія [5].

Кожен із авторських доробків архітектора має чітко виражені індивідуальні риси, які приносять яскраве різноманіття в дизайн міського середовища. Відповідно, для її розробок найчастіше характерні: візуальна ускладненість, несподівані зламани і нарочито деструктивні форми, які несуть певний образ, утворюючи разом з тим комфортний внутрішній простір будівель і споруд.

Створюючи образ розробленого будинку, архітектор намагається його

наділити певним змістом, ідеєю, яка виділить споруду із загальної маси. Використовуючи образне рішення різноманітної техніки, наприклад, літака, корабля, як от у розробці проекту приватної резиденції Capital Hill Residence (Росія). У проекті Хадід використала зламані лінії та цікаві фігури, що надає неординарності та футуристичності (рис. 2). Образ корабля простежується в проекті бібліотеки у Віденського економічного університету (рис. 5). Образне рішення новітньої техніки Заха Хадід використала при проектуванні хмарочоса Signature Towers (рис. 1). Футуристичний образ архітектор поєднала із біонічним при розробці споруди культурного центру імені Гейдара Алієва (рис. 4). Окрім зазначених проектів, стильовий напрямок футуризм простежується також у архітектурному рішенні вежі Dorobanti (рис. 3) та комплексу Galaxy Soho (рис. 6) [6].

Рис 1 – хмарочос в Дубаї Signature Towers)

Рис 2 – приватна резиденція Capital Hill Residence;

Рис 3 – вежа Dorobanti;

Рис 4 – культурний центр імені Гейдара Алієва

Рис 5 – бібліотека і центр знань Віденського економічного університету;

Рис 6 – комплекс Galaxy Soho.

Рис. 1-6. Поєднання дизайну і архітектури у проектах Захи Хадід

Висновки. Дизайн має великий вплив на архітектуру у сучасному житті, зокрема, завдяки дизайну архітектура стає особливою, індивідуальною, а також завдяки дизайну споруди можуть приваблювати більше клієнтів та споживачів. Синтез архітектури і дизайну неможливий без знань як композиційних законів, естетичних смаків, так і архітектурних норм та правил. Основними напрямками впливу дизайну на архітектуру є естетичний, представницький, психологічний, індивідуальний. Відомий архітектор Заха Хадід у своїх роботах орієнтована на пізній авангард, деконструктивізм, зокрема для деконструктивістських проектів характерна візуальна ускладненість, несподівані зламані форми, підкреслено агресивне вторгнення в міське середовище.

Перспективи подальших досліджень. Розглянута проблема є багатогранною і динамічною в часі, тому потребує подальших досліджень, які полягатимуть у виявленні факторів, що зумовлюють вплив дизайну на архітектуру.

Література

1. *Ефимов А.В.* и др. Дизайн архитектурной среды: Учеб. для вузов/ Г.Б. Минервин, А.П. Ермолаев, В.Г. Шимко, А.В. Ефимов, Н.И. Щепетков, А.А. Гаврилина, Н.К. Кудряшов – М.: Архитектура – С, 2006.
2. Архитектура мира: Заха Хадид – самых ярких проектов. [Електроний ресурс]. – <http://bit.ua/2013/10/arhytektura-myra-zaha-hadyd-9-samyh-yarkyh-proektov/>
3. *Яловенко, А.А.* Гаэтано Пеше. Между искусством и архитектурой / А.А. Яловенко // Частная архітектура, 1999. – № 2.

4. *Заха Хадід*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до публікації: – <http://archi.ru/architects/world/7/zakha-hadid>
5. *Криворучко О.Ю.* Суть і місце деконструктивізму в архітектурі ХХ століття: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. арх.: спец. 18.00.01 “Теорія архітектури, реставрація пам’яток архітектури” / О.Ю. Криворучко. – Львів, НУ “ЛП”, 2008. – 20 с.
6. *Заха Хадід*. [Електронний ресурс]. – http://www.djournal.com.ua/?page_id=1141
7. *В.И. Іовльов*. Концепція архітектурної форми і творчість А.Э. Коротковського // Семіотика простору. – Катеринбург: Архитектон, 1997.
8. Танге К. Архітектура Японії. Збірник статей з архітектури. – М.: Прогрес, 1975. – С.95
9. *Ле Корбюзьє*. Архітектура//Майстри архітектури про архітектуру. – М.: Мистецтво, 1972. – С. 251-257

Аннотация

Сай О.В., Абрамюк И.Г. Влияние дизайна на образное решение архитектуры зданий и сооружений (на примере творчества Захи Хадид). Рассмотрены и проанализированы влияние дизайна на архитектуру, важность его применения при проектировании сооружений на современном этапе жизни, поскольку именно благодаря дизайну архитектура становится привлекательной, индивидуальной и особенной. Также в статье были выделены основные направления влияния дизайна на архитектуру, среди них: эстетический, представительный, психологический, индивидуальный. На примере творчества архитектора Захи Хадид освещено влияние дизайна на формирование архитектуры и среды.

Ключевые слова: синтез, архитектура, дизайн, дизайнер, деконструктивизм.

Abstract

Saj O., Abramjuk I. The influence on design at the figuratively decision for architecture (on the example of Zaha Hadid). In this article are reviewed and analyzed the impact on the architecture design, the importance of its application in the design of structures at this stage of life. It is due to the architecture design is attractive, individual and special. Also, the following was separated main areas of influence on the architecture design, including: aesthetic, personable, psychological, individual. On the example of the architect Zaha Hadid's design lit influence on the formation of architecture and environment.

Keywords: synthesis, architecture, design, designer, deconstruction.